

Резолюция № 12

Енергетика

В центъра на Европейския енергиен съюз са поставени гражданите. Амбициозната цел, към която съюзът е насочен, е осигуряване на достъпни и конкурентни цени на енергията, тъй като тя следва да бъде сигурна и устойчива, с по-голяма конкуренция и повече избор за всички потребители. Постигането на тази цел на национално ниво изисква да бъде направен анализ на актуалната ситуация на енергетиката в България.

Терминът „енергийна уязвимост“ няма дефиниция в българското законодателство, което предполага разглеждането му в контекста на социалните политики на държавата. Високото равнище на енергийна бедност в страната е обусловено от обстоятелството, че над една трета от българските домакинства не могат да си позволят да отопляват адекватно домовете си, а повече от 60 % все още използват основно въглища и дърва за отопление. Изключително високият дял от населението, зависим от социални и други държавни издръжки, означава много сериозен риск от натоварване на публичните финанси в следствие на енергийната зависимост на страната. Със задържането на цените на електроенергията тази тежест се премества от държавния бюджет към балансите на държавни и частни предприятия, но в крайна сметка остава в тежест на данъкоплатците.

Много високите загуби в преобразуването, преноса и преразпределението на енергия доведе до неефективно използване на енергията в бита. Въпреки че енергийната ефективност непрекъснато се увеличава през последното десетилетие, икономиката на страната остава в пъти по-енергийно интензивна в сравнение със средното за ЕС равнище. Тази енергийна интензивност, съчетана с високата зависимост на българската икономика от внос на невъзобновяеми енергийни източници, води до много ниска еластичност на разходите за енергийни суровини и до съществени колебания в съвкупните разходи за енергия.

С изключение на местния добив на нискокалорични въглища, България е напълно зависима от вноса на невъзобновяеми енергийни източници. Особено остра е тази зависимост по отношение на доставките на газ, тъй като пазарът не е либерализиран, а на практика разчита само на един доставчик по един единствен тръбопровод. Поради това, страната плаща едни от най-високите цени за доставка на газ в Европа, а едва 3% от домакинствата използват газ за отопление. Липсата на алтернативни доставки затваря страната в капана на енергийната зависимост, тъй като населението замества скъпия газ с електроенергия за отопление, което принуждава правителството

да задържа изкуствено цените на електроенергията, замразявайки технологичното развитие на сектора.

Основните проблеми, които катализират процеса на „енергийна бедност“ в страната ни, са: ниско равнище на доходите, динамично покачване на цените на енергията, ниска енергийна ефективност на сградите. Темпът на растеж на цените на енергията изпреварва темпа на растеж на доходите. Този дисбаланс непрекъснато се увеличава, а оттам и пропорционално нараства делът на засегнатите потребители.

Амортизацията на повечето жилищни сгради в България е изключително висока, което поставя на сериозно изпитание топлинния комфорт на потребителите, а това от своя страна води и до проблеми в самата ефективност на отоплителната инсталация. Досегашната практика с отпускането на социални помощи за отопление, позволяващи на една част от потребителите да преживеят зимата, отоплявайки една или две стаи с цел икономии, е недостатъчна и в крайна сметка неефективна.

Поради това е необходимо доразвиване и надграждане на инструментариума и приемането на институционално координирана дългосрочна програма, която да съдържа микс от политики и инструменти в различни направления:

Превенция и борба с енергийната бедност:

- повишаване обхвата и обема на енергийното подпомагане, с оглед постепенно ограничаване на контингента уязвими граждани и разширяване достъпа до гарантирани универсални услуги;
- прилагане на добри европейски практики: въвеждане статус на „защитен клиент“, ползване на социални тарифи, електромери с предплатени карти, гарантирани доставки и др.;
- осигуряване на консултантски услуги в регионите относно либерализацията на енергийния пазар, възможностите за избор на доставчици, методите за повишаване на енергийната ефективност.

Ценова политика и подкрепа на потребителите:

- целенасочени държавни политики за: диверсифицирани доставки, договаряне на преференциални цени с регионални доставчици;
- разработване на национална ваучерна схема за подкрепа подмяната на електроуреди с по-висока енергийна ефективност;

- разработване на субсидирана схема, ориентирана само към уязвими потребители, за поддържане и подмяна на уредите за търговско мерене – електроенергия, газоснабдяване и топлоснабдяване;
- субсидирани цени при доставка и монтаж на „интелигентни измервателни уреди” за уязвими потребители, с оглед максимална полезност и прозрачност на отчитаното потребление.

Подобряване състоянието на жилищния фонд, повишаване на енергийната ефективност и въвеждане на нови стандарти:

- използване на структурните фондове, отчитащи в по-голяма степен борбата с енергийната бедност и необходимостта от повече средства за енергийна ефективност и енергия от възобновяеми източници;
- разширяване на правителствената Програма за саниране на жилищни блокове, с цел удължаване на живота им, подобряване на топло-изолацията и намаляване на енергийните разходи на домакинствата;
- определяне на стандартен праг на топлинна изолация за отдаваните под наем жилища и постепенно изтегляне от пазара за отдаване под наем на недвижими имоти на сгради, неотговарящи на този стандарт;
- въвеждане на данъчни стимули за собствениците, инвестиращи в енергийна ефективност и спестяването на енергия, въз основа на издадени сертификати за енергийните характеристики на сградите.